

Reilen en zeilen

Wat waren en zijn nu eigenlijk de functies en bedrijvigheden van Oostende-radio? Welnu, er zijn er drie, maar het belang van sommige functies staat soms wel eens ter discussie, mede door de steeds voortschrijdende evolutie op technisch en technologisch vlak.

Een eerste, en in feite de belangrijkste, is de veiligheidsfunctie. 24 uur op 24 wordt er bestendig uitgeluisterd naar nood-, spoed- en veiligheidsberichten om indien nodig, onverwijld de nodige contacten te leggen met de reddingsdiensten van het Loodswezen en de luchtmachtbasis te Koksijde als zich een noodsituatie voordoet in de Belgische "Search and Rescue" (SAR) - zone. De radio-operatoren zijn steeds "stand-by" op de radiotelefoniefrequentie 2.182 kHz en het VHF-kanaal 16, en op de radiotelegrafiefrequentie 500 kHz. Sedert 1 september 1993 wordt op de 500 kHz ook geluisterd ten behoeve van het *Nederlands Directoraat Generaal Scheepvaart en Maritieme Zaken* naar noodoproepen die gelanceerd worden vanuit het Nederlandse verantwoordelijkheidsgebied van de Noordzee. Dit in het kader van de besparingen en herstructurering die het kuststation "Scheveningenradio" getroffen heeft.

In het kader van het "Global Maritime Distress and Safety System" (afgekort GMDSS) verzekert Oostende-radio ook bestendige wacht op de frequenties van het digitaal selectief oproep (call) systeem (DSC) via VHF-kanaal 70 en MF 2187,5 kHz. De hierbij ontvangen noodberichten worden op computerscherm en/of printer weergegeven.

Ook dringende berichten aan zeevarenden worden uitgezonden (DBZ). Dit zijn mededelingen over toestanden op zee die een gevaar zouden kunnen betekenen voor de scheepvaart, zoals verdwenen boeien die zandbanken markeren e.d. Dit gebeurt op geregelde tijdstippen in de radiotelefonie en de radiotelex (Navtex-systeem). Ook weerberichten, stormberichten, ijsberichten en mistberichten worden de ether

ingestuurd, alsook het juiste uur volgens zonneuur GMT (Greenwich Mean Time) en lokale tijd.

Verder wordt ook nog medisch advies verstrekt bij ongeval of ziekte op schepen ter zee. Dit gebeurt in rechtstreekse samenwerking met het Militair Hospitaal te Neder-Over-Heembeek, Brussel. Indien nodig wordt het SAR-team van de luchtmachtbasis te Koksijde ingeschakeld om, bij dringende gevallen, zieke of gekwetste personen met een Seaking-helikopter op te pikken en zo vlug mogelijk naar een ziekenhuis te evacueren. Dit heeft al menig leed verholpen. Ook in geval van mensen die om de een of andere reden overboord geslagen zijn of surfers of zeilers in nood.

Er is echter nog een tweede heel belangrijk aspect binnen het radioverkeer: de economische en commerciële functie. Dit is het tot stand brengen van radioverbindingen tussen schip en wal in beide richtingen en daarop aansluitend radiotelefoonverbindingen. Dit gebeurde tot voor kort uitsluitend via een operator, maar de laatste 4-5 jaar is het langs het Autolink RT©-systeem ook mogelijk om automatisch telefoonverbindingen tot stand te brengen. Zo konden vissers in contact treden met hun rederij, of met de vismijn, of met familie. Ook de grote oceaanreuzen deden zo hun verbindingen met hun agenten in de grote havens of met de loodsdiensten.

Tevens mogen we het sociale aspect niet vergeten. Voor vele zeevarenden was en is het een hele verademing om via Oostende-radio, en de operatoren, nog menselijk contact te hebben met het thuisfront, het moederland, of hoe je het ook wil noemen. Denken we maar aan de opvarenden van de vroegere CMB-vloot (Compagnie Maritime Belge) die van overal ter wereld via Oostende-radio een navelstreng met thuis hadden.

Ook voor avonturiers zoals *Fons Oerlemans*, met zijn vlot de "Laatste Generatie", of oceaanzeeiler *Staf Versluys* was het roemrijke kust-

station het enige middel om, vanuit het midden van nergens, contact te hebben met het eigen nest. Het was een enorme steun in de zware psychologische strijd die die koene zeevaarders leverden met zichzelf en de woeste natuurelementen.

Zelfs het Ministerie van Landsverdediging deed een beroep op de radio-operatoren om "onze jongens" via de boordradio van de "Westdiep" of de "Westhinder" eens naar huis te laten bellen tijdens vredelievende missies in Somalië of tijdens de blokkade van Irak in de Golfoorlog.

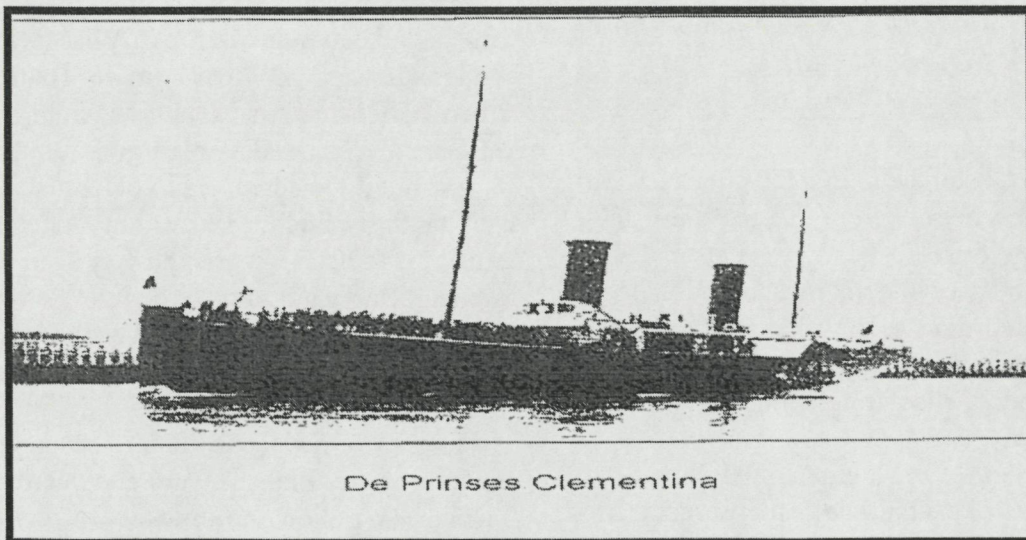
Gedurende jaren leverde Oostende-radio ook de radiotelegrafisten die als marconist meeveren op de staatspakketboten en car-ferries van de onlangs ter ziele gegane staatsrederij RMT. Naderhand had deze Regie een eigen marconistenkader opgericht, maar deze was ingevolge de invoering van het GMDSS alweer opgedoekt, nog voor de RMT op de fles ging.

Na de tweede Wereldoorlog stonden de technici van Oostende-radio in voor de herstelling van de radio- en radarapparatuur aan boord van de RMT-schepen. Pas in 1987 werd het contract tussen de RMT en de RMD opgezegd, en werd het onderhoud en de herstelling van de radio-communicatieapparatuur door de RMT in handen van privéfirma's gegeven. Ook het toenmalig Bestuur van het Zeewezen

deed een beroep op de vakkundige know-how van RMD.

Ook vliegtuigen kunnen eveneens gebruik maken van de middengolf - en kortegolfinfrastructuur van OSU voor de afwikkeling van het radiotelefonisch verkeer met hun correspondenten aan de grond. Vooral de vluchten van SABENA komende van Afrika maken gebruik van deze service om de dispatching van Zaventem op de hoogte te brengen van de vermoedelijke tijd van aankomst (ETA: estimated time of arrival). Intussen nam Oostende-radio ook al grotendeels de taak over van Antwerpen-radio wat betreft het VHF-verkeer in de Antwerpse haven, op de Schelde en op de binnenwateren. Door het invoeren van het Autolink RT©systeem en het steeds toenemend gebruik van mobilfoons en GSM-toestellen is het gebruik van de scheepsradio op de binnenwateren drastisch verminderd.

Ook de communicaties van op zee vertonen een neergaande trend, door de communicatiemogelijkheden over satelliet. Toch zal men nooit het menselijk aspect bij het kritisch beoordelen van noodsituaties kunnen wegcijferen. Het belang van kuststations zoals Oostende-radio bij zeerampen zoals die met de "Herald of Free Enterprise" (1987) zal nooit kunnen ingevuld worden door computers bij

De Prinses Clementina

AL IN 1903 HAD DE RMT EEN WERELDPRIMEUR DOOR DE EERSTE DRAADLOZE TELEGRAFIE OP ZEE IN GEBRUIK TE NEMEN AAN BOORD VAN "DE PRINSES CLEMENTINE" OP DE LIJN OOSTENDE-DOVER.

het inschatten en beslissingen nemen in precare situaties.

Op naar de 21ste eeuw

In het kader van de hervormingen de laatste jaren binnen Belgacom en louter op basis van financiële -lees winstgevende- standpunten, werd het hele Gewest van de Radiomaritieme Diensten, inclusief Oostende-radio, overgeheveld naar de nationale overheid. Ze zijn nu een deel geworden (sedert 1 april 1997) van het Belgisch Instituut voor Post en Telefonie (BIPT) die hen voorlopig "uitleent" aan het Ministerie van Landsverdediging. Welk Zwaard van Damokles hen boven het hoofd hangt, weet het personeel van Oostende-radio nog niet.

Toch blijven zij voort ijveren om hun taak voor de veiligheid op de Noordzee en alle andere wateren te blijven volbrengen. Het is voor de operatoren van Oostende-radio een zaak van eer! In het jaar 2000 vierden ze met de nodige luister hun 100 jarig bestaan. Dit hopen zij samen met de duizenden zeevarenden die weten dat er dag en nacht, bij goed weer en bij ontij, steeds mensen klaar staan om hen in geval van nood onmiddellijk bij te springen en, indien nodig, door de alertheid van de radio-operatoren rampen te vermijden en mensenlevens te redden!

"All ships! This was Oostende-radio. Have a good watch ! Over and Out!"

Nabeschouwing

Voor vele Oostendenaren, rechtstreeks of onrechtstreeks, betrokken bij het maritiem gebeuren rond onze kuststad, was Oostende-radio een begrip. Ik denk maar aan de visserij, de naar Zeebrugge uitgeweken vloot van de Zeemacht, de ter ziele gegane staatsrederij RMT en de vele jachten die in onze jachthavens liggen.

Alle mensen op zee kunnen nu al bijna een volle eeuw rekenen op de beroepsernst en de inzet van tientallen mensen die dag en nacht aan de wal instonden, en dit nog steeds doen, om te waken over hun veiligheid en tezelfdertijd was en is Oostende-radio nog altijd de navelstreng met de thuisbasis, de familie, het

moederland.

In het kader van mijn opleiding tot toeristische gids voor de stad Oostende kreeg ik van het bestuur van de gidsenkring "Lange Nelle" o.a. als taak, een scriptie te schrijven over een Oostends onderwerp. Ogenblikkelijk wist ik wat mijn onderwerp zou -nee, moest- zijn: het kuststation Oostende-radio.

En toch deed de laatste het licht uit.

Al een hele tijd terug, bij de eerste reconversie van Belgacom naar een NV van publiek recht, werd beslist dat de afdeling "Radio Maritieme Diensten" niet langer paste binnen de visie van een modern en (vooral) winstgevend bedrijf.

Oostende-radio had in de eerste plaats altijd vooral het veiligheidsaspect van de scheepvaart beoogd. Dat er ook zekere activiteiten uitgevoerd werden die voor een deel gecommercialiseerd waren, er werd een billijke taxatie gevraagd voor de tussenkomst van het kuststation, kon niet beletten dat dit slechts gedeeltelijk de werkingskosten van het geheel kon dekken.

Daarom werd naar een oplossing gezocht binnen de verschillende ministeries die met de veiligheid van onze kustwateren belast zijn. Het loodswezen valt onder de bevoegdheid van de Maritieme Administratie van de Vlaamse Gemeenschap. Maar de SAR-helikopters van Koksijde resorteren onder het Ministerie van Landsverdediging. En de Marine had al een radiostation in Vlissegem. Zodoende werd geopteerd om de "Radio Maritieme Diensten" onder te brengen bij het Ministerie van Landsverdediging. Louter administratief, Oostende-radio bleef als pseudo-zelfstandige afdeling verder functioneren, alleen werden alle kosten nu gedragen door de begroting van Landsverdediging en werd de voltallige ploeg ingeschreven als burgerlijk personeel bij Defensie.

Maar dit bleek naderhand een tijdelijke oplossing. Door de steeds verdere besparingen onder minister Flahaut werd geopteerd om slechts één radiocommunicatiecentrum open te houden. Dit werd uitgebouwd op de marinebasis van Zeebrugge.

Zodoende werden de resterende radio-operatoren van OST-OSU overgeplaatst naar

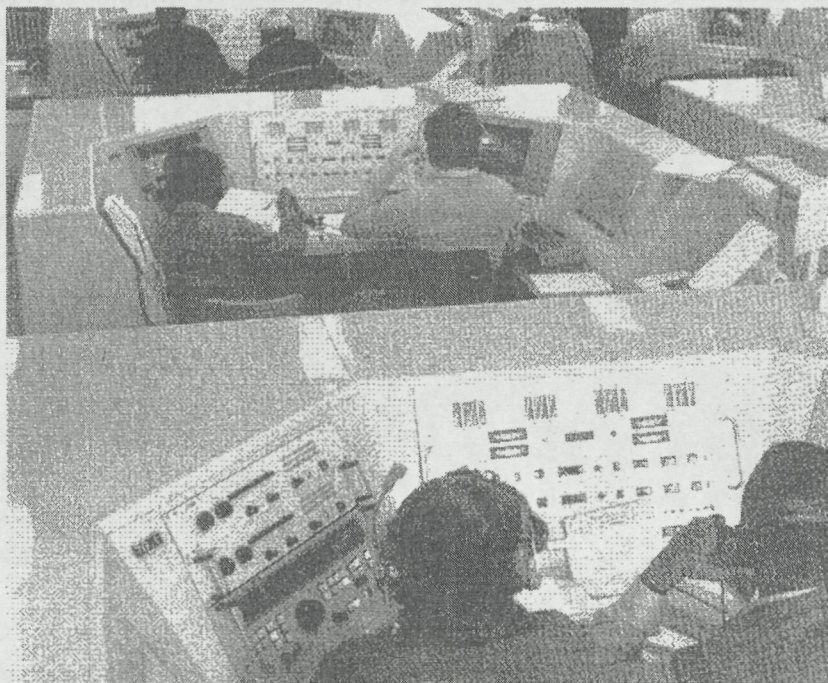
een nieuw seinzaal op de marinebasis en ging het licht op de 4de verdieping van Perronstraat nr 6 voorgoed uit.

Door deze verhuis is Oostende-radio niet meer te bereiken op het vertrouwde telefoonnummer, maar wel via het nieuwe oproepnummer 050/558241. Zij staan nog steeds 24 uur op 24 ten dienst van alle zeevaarders in onze kustwateren en overal elders ter wereld, met dezelfde inzet en kwaliteitsgarantie van voorheen.

Maar door de steeds verdere informatisering van heel onze maatschappij, ook op vlak van telecommunicatie, wordt er steeds minder en minder beroep gedaan op de kwaliteit en de beroepsernst van de radio-operatoren van Oostenderadio.

Toch blijft één van de toekomstdromen van Leopold II nog steeds verder leven in de 21ste eeuw.

Slot.

UIT SYMPATIE
UIT SYMPATIE